

Nowy

Kurier Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Sroda, dnia 19 stycznia 1916 r.

Prenumerata w Łodzi wynosi rocznie 12
mrk., półrocznie 6 mrk., miesięcznie 1
mrk. Za odosłanie do domu 40 f. mies.

Redakcja i administracja
Zachodnia 37.

Cena ogłoszeń: I-sza strona 1 mrk.
za wiersz lub jego miejsce, nadesłane 1 mrk.
nekrologi i reklamy 40 f., ogłoszenia zwy-
czajne 20 f., ogłoszenia drobne 4 f. za wyraz

Czy nie można uniknąć wojny?

Wobec całej grozy i okropności wojny, których byliśmy naoczniymi świadkami, stawamy sobie pytanie, czy rzeczywiście poza wojną niema innego sposobu uregulowania zatargów międzynarodowych, iżby uniknąć tego straszliwego przelewu krwi i zatyrały wielkich bogactw, jakie za sobą wojna pociąga.

Na pytanie to odpowiada nam życie międzynarodowe ostatnich stuleci.

Ale przedtem, nim przejrzymy tę odpowiedź, należy zaznaczyć podstawową różnicę życia prawnego obywatelskiego i międzynarodowego. W życiu obywatelskim mimo naszych przekonań jesteśmy wszyscy poddani władzy, pewnych autorytetów. Spory między obywatelami rozstrzyga sąd, którego kompetencje muszą strony przyznać. Inaczej rzecz się ma w prawie międzynarodowym: tutaj niema zupełnie autorytetów, ani wyższej władzy, każde z państw ma swoją władzę najwyższą, którą jest ono samo. I ztąd pochodzi ta trudność w zatargach międzynarodowych; niema sądu, do którego można byłoby się zwrócić o wymiar sprawiedliwości. W zatargach międzynarodowych nie może być wogóle mowy o czystej sprawiedliwości, gdyż wielką rolę w tym wymiarze grają względy polityczne.

Spójrzmy więc co życie międzynarodowe odpowiada nam na powyższe tytułowe pytanie.

Praktyka, a dopiero później prawodawstwo, wprowadziło szereg sposobów załatwiania zatargów międzynarodowych. Sposoby te są jakoby wstępne, mające na celu uniknięcie wojny, gdyż dopiero w wypadku, gdy żaden z nich do załatwienia sprawy nie doprowadzi, pozostaje stronom wystąpienie zbrojne — wojna.

Sposoby te różnią się swą siłą obowiązującą. Jedne z nich jak „pośrednictwo“ (mediation), „komisje ankietarne“ (commissions d'enquêtes) nie mają mocy obowiązującej, zaś „sąd polubowny międzynarodowy“ (arbitrage international) obowiązuje strony co do swych decyzji.

Rozpatrzmy po kolei trzy powyższe pokojowe surogaty wojny. Pośrednictwo (mediation, bons offices) znajduje zastosowanie w specjalnych wypadkach, gdy państwa, mające sporną kwestję, ze względów bądź to antagonizmu stałego, bądź też ze względu drażliwości kwestji, pragną załatwić sprawę przez pośrednictwo trzeciego państwa, które ma wyrazić swe zdanie, resp. decyzję. Naprz. w r. 1867 Prusy i Francja skorzystały z bons offices Anglii. Przyjęcie decyzji, jakie wyda państwo pośredniczące jest zasadniczo nie obowiązujące. Wszystkie elementy w tym sposobie załatwiania spraw są warunkowe. Jednak, w razach wyjątkowych, jest pośrednictwo nakazane w traktacie. Naprz. traktat z r. 1856 art. 8 mówi, że w

razie sporu z Turcją należy wezwać uprzednio pośrednictwo wielkich mocarstw.

Ciekawym rodzajem pośrednictwa jest t. zw. pośrednictwo specjalne, amerykańskie, albo Mr. Holts'a. Jest ono podobne do zwykłego załatwiania spraw honorowych w prawie obywatelskim zwyczajowym. Każde z państw wybiera swego przedstawiciela (témoin), którzy to przedstawiciele traktują między sobą w interesie i imieniu swych klientów.

Sposób ten stosowany był kilkanaście razy. Np. w r. 1910 w zatargu Grecji z Rumunią, pierwsze z państw wybrało Włochy, drugie — Rosję, które traktowały między sobą zamiast Grecji i Rumunii.

Pośrednictwo ma stronę dodatnią, którą jest gętkość i łatwość zastosowania, lecz ma i poważną stronę ujemną, zbyt mało w niem jest elementu obowiązującego oraz że poważnie rozwija wpływ polityczne państw pośredniczących.

O wiele większe zastosowanie i znaczenie od poprzedniego sposobu ma t. zw. „sąd polubowny międzynarodowy“ (arbitrage international).

W systemie tym wyrok jest zgóry akceptowany przez obie strony. Historycznie, w w. XVII jest arbitraż rzadko stosowany, ale od XVIII w. zaczyna się rozwijać.

Dane statystyczne wykazują nam, że sąd ten był wprowadzony w życie.

W latach 1801—1820	11 razy
1821—1840	8
1841—1860	20
1861—1880	44
1881—1900	90

Powyższe dane wykazują, że sąd polubowny w zatargach międzynarodowych ma coraz większe zastosowanie. Ale prawdziwe ustalenie się arbitrażu datuje się od roku 1871—2, czyli od daty znakomitej sprawy okrętu „L'Alabama“, zatargu między St. Zjednoczonymi i W. Brytanią. W sprawie tej oba państwa wybrały po dwóch sędziów, a ci zaś piątego, jako przewodniczącego: Wyrok skazał W. Brytanię na 5 i pół miliona dolarów odszkodowania. Akt 8 maja 1871 oraz francuski traktat z 1872 r. w teście sprawie stałowią podstawę dalszego rozwoju arbitrażu. Od tej to daty arbitraż wchodzi na drogę prawną. Obecne jego cechy charakterystyczne ustaliły się w sposób następujący:

1. Odwołanie się do arbitrażu jest dowolne i nie obowiązkowe, — o ile odwołanie to nie stanowi klauzuli w traktacie. W tym ostatnim wypadku państwa są obowiązane zwrócić się do arbitrażu o rozstrzygnięcie sporu.
2. W razie zastosowania arbitrażu musi istnieć uprzedni kompromis oraz akceptacja obu stron.
3. Sąd ten wyrokuje podług ogólnych zasad prawnych — i dla tego nie może rozstrząsać kwestji czysto politycznych.
4. Wyrok obowiązuje strony: Konferencja Haska z r. 1899 wprowadziła stałą listę sędziów,

z której państwa mogą wybierać członków do sądów polubownych. Jest to t. zw. Cour permanente d'arbitrage de la Haye. Na konfer. 1907 r. powstaje projekt utworzenia stałego trybunału międzynarodowego w Hadze. Projekt był przyjęty 38 państwami przeciw 3, nie doszedł jednak do skutku z powodu niemożności porozumienia się co do wyboru sędziów.

Nieraz państwa ustanawiają przez klauzulę specjalną, że wszystkie spory (oprócz nielicznych zastrzeżeń) między nimi, muszą być rozpatrzone przez arbitraż, np. 14 paźd. 1903 r. między Francją i Anglią, 25 grudnia 1903 r. między Francją i Włochami, i t. d.

Akt końcowy konferencji Haskiej z r. 1907 wyraża się, że mocarstwa w zasadzie przychylają się do wprowadzenia stałego sądu międzynarodowego.

Ala jak i w innych dziedzinach, tak i w dziedzinie stosunków międzynarodowych, teoria, nieestety, pozostała tylko teorią, a od r. 1907 mamy szereg krwawych wojen, nie zażegnanych sądem polubownym.

Ostatnim środkiem, mogącym częścicowo zapobiedz wojnie, który pragnę tu zaznaczyć, są to „Komisje ankietarne“ (Commissions d'enquêtes), wynalazek Rosji, przyjęty przez konferencję 1907 r. Komisja składa się z 5 członków: po dwóch z państw mających zatarg, a piąty wybrany przez tych przedstawicieli. Członkowie komisji wspólnie badaia i wyjaśniają kwestję, lecz nie wyrokuja.

W r. 1904 flota admirała Rozdiestwienskigo, przejeżdżając przez Bałtyk na morze Północne, zaatakowała okręty angielskie, sądząc, iż są japońskie. Komisja ankietarna, wybrana przez Anglię i Rosję, zbadała kwestję, przesłuchała świadków i t. d. i przedstawiła raport obu rządóm. Konferencja 1907 r. opierając się na danych powyższego wypadku, opracowała projekt regulaminu dla tego rodzaju komisji. Podczas ostatnie, wojny włosko-tureckiej, okręt francuski został nieprawnie rewidowany przez władze włoskie, co powołało do życia Komisję ankietarną, która zbadała szczegółowo tę sprawę, znana w prawie międzynarodowym pod imieniem „sprawy Tawiano“.

Reasumując wszystko powyższe, widzimy, że instytucje pacyfistyczne, jak pośrednictwo, arbitraż, lub komisje ankietarne zaczęły się rozwijać dość pomyślnie, rezultat ich był jednak nikły, gdyż zaradzały tylko w sprawach drobnych (przeważnie o odszkodowanie). Wielkie zaś zatargi znosiły cały szereg przewencyjnych środków, jak rozszalałe morze znosi słabe tany.

Mimo to żywymy wiarę, że przyszłość przez szczegółowe opracowanie i propagandę zdoła prawdopodobnie, w myśl kongresów Haskich, uniknąć tej strasznej klęski żywiołowej, jaką jest wojna.

Zygm. Lewartowicz.

Kapitulacja Czarnogóra.

Komunikat o kapitulacji Czarnogóra sprawi wielkie wrażenie w Europie. Jakkolwiek bowiem po rozbięciu armii serbskiej nikt już nie wątpił, że i Czarnogórze musi ulec okupacji przewadze sił, to jednak niespodzianką do pewnego stopnia jest dla koalicji, że król Mikołaj nie chciał za przykładem Pietra Karadordzewicza szukać schronienia, wraz ze swymi wojownikami poza granicą kraju.

Prasa niemiecka zaznacza, że pogrom Czarnogóra — nawet przed kapitulacją — odbił się najgłośniejszym echem we Włoszech. Tłumaczy się to najpierw blizkimi stosunkami rodzinnymi, łączącymi królewski dom włoski z królem Mikołajem, a więcej jeszcze wchodzi w grę sąsiedztwo Czarnogóra z Albanją, którą włosi od dość już dawna uważają za bezsprzeczną swą własność, a której teraz po złamaniu oporu czarnogórców austriacy zagrażają od północy. — Wreszcie irytuje to Włochów, że w prasie angielskiej, francuskiej i rosyjskiej odzywają się zarzuty stawiane im, że nie pośpieszyli z pomocą Czarnogórze.

Na zarzuty te medjolański „Corriere della Sera“ odpowiada między innymi:

„Los Łowczenu spoczywał w ręku Francji podczas dziesięciu miesięcy, zanim Włochy wdały się w wojnę. Dlaczego nie zarządziła właściwych środków ku jej obronie? — Wina upadku Serbji i Czarnogóra spada na tych, co nie umieli zapobiedz zdradzie Bułgarji. Gdyby w sierpniu zastosowano się do rad rządu włoskiego, to prawdopodobnie nie potrzebowałoby zwracać się do Włoch z niestosownymi zarzutami.“ („Tag.“)

W podobnym duchu piszą inne dzienniki włoskie, pomiędzy innymi „Secolo“ i „Tribuna“.

Wokół wojny.

Węgry o kapitulacji Czarnogóra.

Korespondent budapeszteński „Lokal Anzeigera“ donosi, że wiadomość, udzieloną przez prezesa ministrów o kapitulacji Czarnogóra, wywołała wśród wszystkich postów parlamentarnych wielką radość. Miarodajni politycy wypowiadają się w tym duchu, że zawieszenie broni z Czarnogórzem nie posiada samo w sobie donioślejszego znaczenia, jest jednak objawem bardzo pocieszającym. Trzeba przyznać, że król Mikołaj jest dobrym taktikiem i spostrzegł, że nadeszła chwila zaproponowania pokoju, aby uniknąć losu króla Piotra serbskiego. Hrabia Khuen-Hedervary powiedział: Sprawa, związana z kapitulacją Czarnogóra, jest biała, konsekwencje jej jednak mogą zatóczyć szerokie koło. Jest to pierwszy konkretny objaw przyszłego ostatecznego zwycięstwa Austro-Węgier. Hr. Andrassy, który zaraz po posiedzeniu parlamentu za-

Opatrzony św. Sakramentami, zasnął w Bogu dnia 17 stycznia 1916 r. przeżywszy lat 27

Ś. P.

WACŁAW KULPICIŃSKI

Urzędnik Dr. Żel. Fabrycz. Łódzkiej.

Wyprowadzenie drogi nam zwłok nastąpił w czwartek dn. 20 stycznia 1916 r. o godzinie 2 ej po południu, z domu żałoby przy ul. Przejazd. № 45 na cmentarz katolicki w Zarzewie. Na smutne te obrzędy zapraszają krewnych przyjaciół, kolegów i znających. Rodzice i Siostry.

Jutro t. j. dn. 20 stycznia jako w rocznicę śmierci, odbędzie się nabożeństwo żałobne o godz. 9-iej rano w kościele św. Krzyża za duszę

ś. p. Teodora Sznajdra

Teatr i Sztuka.

Teatr Polski (Cegielniana 63).

— Sobotnie przedstawienie „Mściciela“ wspaniałego dramatu I. Germana osnutego na tle wypadków 1863 r., zapowiada się doskonale.

— W niedzielę, o 3-iej po poł. ukaże się po cenach popularnych po raz ostatni w obecnym sezonie „Kościusko pod Racławicami“, zaś o 7 i pół wyborna sztuka Sachy Guiry „Zdobycie twierdzy“, z p. Januszem Orłińskim w roli „Herriota“.

TEATR WIELKI.

Trzecie przedstawienie zespołu teatru Rozmaitości, zapowiedziane na piątek, 21 b. m. z przyczyn niezależnych od organizatorów odwołane.

Bilety do zamiany na czwartkowe widowisko, lub też do zamiany na pieniądze — w kasie teatru Wielkiego

Organizatorzy widowisk „Tamtego“ ofiarowali z dwóch widowisk 10 proc. od dochodu netto na rzecz teatru Polskiego.

Kino - Mirage

w Grand-Hotelu

Dziś! Dziś! Dziś!

Straszna katastrofa

KOLEJOWA

wzruszający dramat w 3 częściach w wykonaniu słynnych artystów z Nowego Jorku. Aby widzowi przedstawić dokładny obraz strasznych katastrof kolejowych, fabryka film poświęciła dwa pociągi

Skandal w konsulacie

arcyzabawna farsa w 4-ch częściach.

Program dwugodzinny.

Wojna.

Z terenu wschodniego.

BERLIN, 18 stycznia. — Wielka kwatery główna. — (Urzędowo).

Pod Duenhofem (na południowym wschodzie od Rygi) i na południu od Windawy, udało się rosiąnom pod osłoną ciemności burzy śnieżnej, napaść na czołowe posterunki nasze i rozproszyć je.

Z widowni bałkańskiej.

Nie nowego.

Naczelne dowództwo wojskowe.

Na froncie zachodnim.

BERLIN, 18 stycznia. — Wielka kwatery główna. (Urzędowo).

Naogół była na froncie wzmożona działalność ogniowa, najczęściej przy pogodzie. Lens podlegało ponownie żywemu ostrzeliwaniu. W walce w powietrzu spadły dwa latawce angielskie pod Passchendaale i Dadizeele (Flandryja). Z czterech lotników, jest trzech zabitych. Jeden z lotników naszych zestrzelił latawiec angielski pod Modewichem (Moyenvic). Kierownika i obserwatora wzięto do niewoli.

Z terenu rosyjskiego.

WIEDEN, 18 stycznia (Urzędowo sprawozdanie austriackie).

Ponieważ dzień wczorajszy nie przyniósł wydarzeń szczególnie-

pad na Ancone, gdzie trafiające ciężkie bomby zapaliły dworzec kolejowy, elektrownie i koszary. Bezskutecznym był bardzo silny ogień z czterech dział obronnych. Wszystkie latawce powróciły nieuszkodzone.

Komenda floty.

Kapitulacja Czarnogórze.

WIEDEN, 18. I. O toczących się z Czarnogórzem układach donosi „Neue Freie Presse“ ze źródła wiarygodnego co następuje:

Dnia 18 stycznia przed naszymi posterunkami przedni zjawili się dwaj ministrowie czarnogórscy wraz z majorem artylerii i wyrazili życzenie rozpoczęcia układów w sprawie kapitulacji.

Zyczenie to zakomunikowano źródłom kompetentnym, które natychmiast udzieliły odpowiedzi.

Pod bronią, jaką Czarnogórze ma złożać, należy rozumieć wszystką współczesną uroń palną europejskiej techniki wojennej.

Kontrola nad składaniem broni polegać będzie na tem, że przez Czarnogórze na całej jego rozciągłości przejdą wojska austriacko-węgierskie, aby uniemożliwić tworzenie się band, któreby w dalszym ciągu prowadziły na własną rękę partyzantkę.

Do warunku złożenia broni należy również oddanie miast i miejscowości, oraz wszelkich środków lokomocji, mianowicie dróg żelaznych.

Już 7 stycznia, a węc przed zdobyciem Łowczenu, Czarnogórze wszczęło starania o zawieszenie broni, czemu, rzecz naturalna, odmówiono. Przed kilku dniami wyjechał na teren walki były poseł austriacko-węgierski w Cetynji, Edward Otto i zabrał ze sobą wszelkie dowody, upoważniające go do zawarcia z Czarnogórzem pokoju.

Hr. Tisza o kapitulacji Czarnogórze.

BUDAPESZT, 18. I. Prezes ministrów, hr. Tisza, na wczorajszym posiedzeniu parlamentu węgierskiego powiedział o pokoju z Czarnogórzem, co następuje:

Czarnogórze złożyło broń i poddało się bez zastrzeżenia. W tej chwili zgromadzili się pełnomocnicy Austro-Węgier i Czarnogórze, ażeby ułożyć poszczególne warunki pokoju. Wojna wybuchła na Bałkanie i na Bałkanie zawarty zostanie pokój. Jakie następstwa pociągnie za sobą ten wypadek, tego nie można jeszcze stwierdzić. Jest jednak pewnym, że uczyni to duże wrażenie w Europie, a szczególnie na państwach neutralnych.

Córka króla czarnogórskiego zasiada na tronie włoskim. Czarnogórski następca tronu przebywa od kilku dni w Rzymie, gdzie król odbywał właśnie w tych dniach narady z członkami jego gabinetu, oraz sztabem generalnym. Można śmiało przypuszczać, że zawarcie pokoju następuje z wiedzą króla włoskiego. Jakie następstwa zawarcie pokoju będzie mieć w polityce Włoch, jest jeszcze rzeczą nieokreśloną. Wiemy tylko to, iż Serbia, Czarnogórze i Albania zostały ogłoszone przez koalicję za strefę interesów włoskich. Jeżeli po zniszczeniu Serbii, Włochy nie zastosowały wszelkich środków w celu powstrzymania Czarnogórze od kapitulacji, można ewentualnie ten krok tłumaczyć sobie inaczej.

Zadanie Grecji.

WIEDEN, 18. I. „Neue Freie Presse“ donosi z Sofji, że według otrzymanych tam wiadomości rząd grecki prześle dzisiaj rządowi koalicji notę, żądającą natychmiastowego opuszczenia przez wojska koalicyjne terytorium greckiego. Według informacji „Utra“, fakt wylądowania wojska angielsko-francuskiego w porcie Phaleron wywołał w Atenach pochop, a następnie wybuch manifestacji przeciwko przedstawicielom państw koalicyjnych. Tylko dzięki energicznej postawie władz greckich udało się zapobiedz czynnej akcji tłumów.

Obrońca Salonik.

PARYŻ. Agencja Havasa donosi z Salonik: Dnia 16 b. m. oddział

wojska koalicji zburzył za pomocą dynamitu stację kolejową Kilindirun (na północ od Salonik, w pobliżu granicy greckiej). Jednocześnie zniszczono na znacznej przestrzeni tor kolejowy.

LUGANO. Magrini donosi do „Secola“ z Salonik pod datą 15 b. m.: Anglicy i francuzi wzmocniają bez przerwy swe pozycje. W drugiej połowie grudnia wylądowano znaczną liczbę dział, zwłaszcza ciężkich. Okolice Salonik bronione są przez szerokie i wygodne rowy strzeleckie i rozległe zasieki drutowe. W tych pozycjach, na wzgórzach, które nad niemi panują, ustawiono liczne działa. Zwraca uwagę różnorodność i obfitość materiałów, dostarczonych przez Anglię. Ładowanie amunicji! materiałów trwa dotąd bez przerwy.

Wstrzymanie ofensywy w Besarabji.

WIEDEN, 18. I. „Zeit“ dowiaduje się z Budapesztu: Według wiadomości, nadesłanych z Piotrogradu przez Hage, rosjanie mają wstrzymać ofensywę swą na froncie besarabskim, ponieważ nie sprawdzili się oczekiwania, że Niemcy ściągną na ten front większe siły z zachodu i z Bałkanu.

Łądowanie francuzów w Kawalli.

SOFJA, 18. I. „Kambana“ donosi z Aten: francuzi kontynuują łądowanie wojsk w Kawalli. Zajęcie Kawalli było uplanowane przez koalicję podobno jeszcze przed zarządzaniem ofensywy przeciw Salonikom.

Grecki pełnomocnik wojskowy nie otrzymał dotąd od swego rządu żadnych instrukcji.

Pomoc japońska.

BERLIN, 18. I. Paryski „Journal“ donosi, że trzy pancerniki japońskie udały się do kanału Sueskiego.

Ultimatum koalicji.

BERLIN, 18. I. (W. A. T.). Dalsiejsza „Vossische Ztg.“ donosi z Sofji na podstawie otrzymanych tam w tej chwili wiadomości z Aten, że Anglja i Francja wystosowały wczoraj do rządu greckiego notę terminową w charakterze ultimatum. Nota domaga się, aby rząd grecki w przeciągu 48 godzin przestał pasporty wszystkim przedstawicielom dyplomatycznym i konsulom państw centralnych i ich sprzymierzeńcom, w przeciwnym bowiem razie państwa koalicyjne w obronie własnych interesów będą zmuszone przedsięwziąć kroki, które uznają za konieczne.

Koalicja kupuje zboże rumuńskie.

BUKARESZT. Koalicja postanowiła zakupić w Rumunji wszelkie zapasy zboża, będące jeszcze do rozporządzenia, aby przeszkodzić zakupieniu ich przez mocarstwa centralne. W tym celu utworzono w Bukareszcie syndykat angielsko-francuski, z kapitałem zakładowym 480 milionów franków.

Liebknecht wystąpił z frakcją.

BERLIN, 18. I. Jak donoszą gazety, dep Liebknecht zawiadomił biuro parlamentu, że pragnie być wykreślonym z listy członków frakcji socjalno - demokratycznej, natomiast pragnie być wpisanym na listę deputowanych parlamentu nie należących do żadnej frakcji.

Pismo odręczne cesarza Mikołaja.

KOPENHAGA, 18. I. „Birzewyja Wiedomosti“ donoszą, iż wielki książę Jerzy Michajłowicz przybył do Tokio w ważnej misji politycznej z odręcznym pismem cesarza Mikołaja do cesarza japońskiego.

Handel rosyjsko-japoński.

STOKHOLM. 16. I. „Nowoje Wremja“ pisze, iż wprowadzenie nowych cel przez Japonię na owoce, warzywa i inne artykuły żywności, wywołane do Rosji, wywołały w Rosji głębokie niezadowolenie. Ten krok Japonii może popsuć dobre stosunki pomiędzy obydwu państwami.

Rozporządzenie

dotyczące przekraczania linii grodzącej przez osoby cywilne.

1. Dla kontroli ruchu urządzona będzie w obrębie wojskowej gubernii Łódzkiej linia grodząca, która przebiega następująco:
Tor kolejowy Sochaczew—Łowicz—Głowaco; odcinek rzeki Mrogi do Lisowic; dworzec kolejowy w Koluszkach; tor kolejowy Koluszki—Widzew—Chojny; szosa Łódź—Pabjanice; południowy kraniec Pabjanic; dworzec kolejowy w Pabjanicach; tor kolejowy do granicy gubernii wojskowej.

Linję grodzącą, bez względu na to z której strony, mogą przekraczać osoby cywilne w wieku 15 lat i ponad nie tylko wtedy, gdy posiadają **jedną** z następujących legitymacji:

- a) **Paszport** odpowiadający przepisom, umieszczonym w rozporządzeniu dotyczącym wprowadzenia ogólnego przymusu paszportowego z dnia 9.9.15 (Dziennik rozporządzeń dla generalnej gubernii Warszawskiej z dnia 22.9.15 Nr. 2). (W paszporcie musi być przymocowana fotografia właściciela, w sposób wykluczający wszelkie nadużycia, zaopatrzona w poświadczenia władz co do prawdziwości i w pieczęć urzędową).
  - lub b) **Swiadcstwo na podróż** podług artykułów II albo IV rozporządzenia o ruchu osobowym w generalnej gubernii Warszawskiej, do generalnej gubernii Warszawskiej i z generalnej gubernii Warszawskiej z dnia 10.9.15 (Dziennik rozporządzeń dla generalnej gubernii Warszawskiej z dnia 22.9.15. Nr. 2).
  - lub c) **Przepustkę (zółta)** wystawioną przez gubernję, naczelnika powiatu, prezydenta powiatu w Łodzi, naczelnika oddziału centralnego biura policji lub komendanta miejscowego, który jest przynajmniej dowódcą kompanji.
2. Nietkniętymi pozostają przepisy rozporządzenia o ruchu osobowym na obszarze, do obsza-

ru z obszaru generalnej gubernii Warszawskiej z dnia 10.9.15 (Dziennik rozporządzeń dla generalnej gubernii Warszawskiej z dnia 22.9.15 Nr. 2), według których, wymagane są dla ruchu między obszarami generalnej gubernii Warszawskiej z jednej strony a Niemcami, austriacko-węgierskim obszarem okupowanym lub obszarem etapowym z drugiej, dalsze legitymacje (legitymacja graniczna w związku z paszportem albo swiadcstwem na podróż).

3. Przepustka (1c) jest bezpłatną i bywa wystawiana na jednorazowe lub powtórne przekroczenie linii grodzącej w określonych miejscach przejścia u straży przepuszczających.

4. Linję grodzącą wolno przekraczać tylko u straży przepuszczających.

Takie straże przepuszczające znajdują się:

- W miejscach przecięcia linii kolejowej z szosami
  - Bolimów — Łowicz
  - Skierniewice —
  - Lyszkowice — Góznia
  - Rogoźno;

Nad rzeką Mrogą:
Przy odchyleniu szosy na południowym wschodzie od Głowna

- pod Dmcsinem,
- Kołacnem,
- „majątkiem Kołacnem,
- wyście wschodnie Kolonii Strzemboszewie 4 kilometry na wschodzie od Brzezin,
- zachodnie wyście Łosowic;
- dworzec kolejowy w Koluszkach (szosa do Kosuszek),
- przejście przez plant kolejowy u wyścia południowego z Zakowic (droga z Bendzielina);

- przy torze kolejowym:
- przy drodze Bo rowo-Brzeziny,
- pod Justynowem,
- Adre-polem-Bedoniem,
- na przystanku Andrzejów,
- pod Wionczynem Górnym,
- wyście wschodnie szosy przejście przez tor pod Widzewem,
- pod Dąbrową,
- Julianowem,
- Nowemi Chojnami;

Ulica z Chojen do szosy Łódź—Pabjanice; w miejscu spotkania się szosy Rzgowskiej z drogą do Pabjanic

przez Rudę i Wole Zaradzyńską; u południowo-wschodniego i południowego wyścia z Pabjanic; przy torze kolejowym pod kolonją Dobroń,

na skrzyżowaniu dróg bezpośrednio na północnym zachodzie od Łasku

5. Kto linję grodzącą przekroczy nieuprawniony lub będzie usiłował przekroczyć ją, ukarany zostanie grzywną do 1000 marek albo więzieniem do 3 miesięcy.

Strażom i patrolom polecono strzelać do każdego, kto nie stanie na wezwanie.

6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1916.

Gubernator Wojskowy
Barth,
generalny porucznik.

Ofiary.

Dla uczczenia pamięci drogiego męża swego Natana Czamańskiego ofiaruje pozostawia wdowa na cele następujące.

Rb. 50—dla głodnych i bezdomnych przy Łódzkim żydowskim Tow. Dobroczynności.

Rb. 50—dla „Uzdrowiska” przy Towarzystwie „Bykur Cholim”.

Rb. 50—dla Talmud Tory przy ul. Sredniej.

Rb. 25—na wpis dla biednych uczenie do dyspozycji p. Salomei Lewinsonowej.

Rb. 15—na Tow. Krzewienia Oświaty.

Rb. 10—na tenże cel od Jerzyka Rosentala zamiast kwiatów na grób ukochanego wujka:

Polacy
uczcie się czytać!

Wobec nadejścia większej partji gazomierzy

GAZOWNIE MIEJSKIE w Łodzi

wznowily przyjmowanie nowych konsumentów.

SALA KONCERTOWA, Dzielna 18.

W **środe**, dnia 26 stycznia 1916 roku.
O godzinie 8 wieczorem.

JÓZEF WASERCUG

(z Warszawy)

WYGLÓSI ODCZYT NA TEMAT:

Wielkie legendy ludzkości

Ceny miejsc od 30 kop. do Rb. 130 kop. Bilety są do nabycia w „Czytelnicy Nowości” Alfreda Straucha, Dzielna 16, a w dzień odczytu od godz. 5 po poł. w kasie. 4764—3

KALENDARZ TOW. KRZEW. OSW.

na rok 1916

jest do nabycia w księgarni Gebethnera i Wolffa
Piotkowska № 87.

Cena 75 kop. ————— Cena 75 kop.

Do składów L. Jasińskiego

w Łęczycy gub. kaliska i w Łodzi, An-drzeja 10

nadeszły z zagranicy w ograniczonej ilości nasiona rolne, warzywne i kwiatowe oraz narzędzia (ogrodnicze).

MYDŁO

do prania po 45 k. za 1/2
i soda po 10 kop. można dostać u Drukera, ulica Srednia 2, sklep frontowy.

Lekarz - Dentysta
S. GOLDMAN
długoletnia asystentka szkoły dentystycznej i kliniki d-ra Zadewicza.
Przyjmuje codziennie od godz. 9 rano do 1 po poł. i od 3 po południu do 7 wieczór.
19 MILSZA 19.

Sanatorium Unitas

ulica RUSTA № 11-y,
dla chorych chirurgicznych i wewnętrznych
ZOSTAŁO OTWARTE.

Wszelkiego rodzaju kąpiele wodne i elektryczne. Aparaty lecznicze mechaniczne. Chorzy mogą pozostawać pod opieką lekarzy domowych.

Kursy Handlowe Stanisława Lipińskiego

Piotrkowska nr. 157.

Początek wykładów nowej grupy 16 stycznia Kancelaria otwarta od 6 ej do 8 ej wieczorem codziennie prócz sobót i dni świątecznych. Programy bezpłatnie. 4480—6—1

Lekcje Tańca!

dla początkujących rozpoczne we wtorek. Zbiorowe (abonamentowe) w niedziele. Widzewska 47.
Witold Lipiński.

ZALOZONE W ROKU 1905.

Kursy Buchalteryjne

I. Mantinbanda w Łodzi
ul. Przejazd № 12, w oficynie

WYKŁADY W NASTĘPNEM POŁROCZU rozpoczna się we **owwartek, 20 stycznia 1916 r.** o godz. 7 wieczorem. Zapisy przyjmuje kancelarja kursów codziennie od g. 6—9 w.

Przełożony Kursów I. MANTINBAND.

Drzewo opałowe

sosnowe i brzozone z dóbr Bratoszewice hurtowo i detalicznie **po cenach b. niskich**, poleca od 15 stycznia r. b. uwadze i łaskawym względem Sz. P. J. Szymanowski. Łódzki skład, Dzielna 50a

Poleca się Szanownej Publiczności **Restaurację, ul. Andrzejów № 6**
E. BENNDORF.

Elegancko urządzonej lokal, bufet zaopatrzony w wyborowe zakąski, zimne i gorące. **koncert** 6ej do 11-jej wieczorem.

Lekarz Dentysta
S. GORDIN
Konstantynowska 18.
Leczenie plombowanie i usuwanie zębów bez bólu. Zęby sztuczne z podniebieniem i bez na złocie i kauczuku
Przyjm. codz. od 10—113—8

Praktykanci

do ogrodu potrzebni zaraz, praktyka w zakresie sadownictwa, warzywnictwa, pszczołnictwa, konserwacji owoców, suszenia i td. Zgłaszać się J. Psarski, dom Wrzeszczowice p. Łask. 4620 4

Wzdolna krawcowa w dowa obarazona trojgiem dzieci, która pracowała w magazynach warszawskich, prosi uprzejmie o powierzenie robót wszelkiej w zakres krawieczyzny wchodzących. Wykonanie staranne, ceny nadzwyczaj niskie. Długa 16, w oficynie, na parterze Dobrowolska 3166—0

Ogłoszenia drobne:

- A Meble sprzedam tanio z trzech pokoj. Mikołajewska 40 m 2
- A Meble z kilku pokoj sprzedam tanio. Piotrkowska 189—9
- A kuszerka Maria Kubička, przyjmie na słabość, udziela porad Piotrkowska № 197 m 8. 4714—0
- D do sprzedania meble używane w dobrym stanie. Przejazd 21, róg Widzewskiej 4729—
- D do sprzedania woz duży i mały. Wiadomość, ul. Aleksandrowska № 32. 4769—4
- K kapusta kwaszona na pudy i beczki ładna i dobra i jesienka tamże do sprzedania. Wiadomość, ul. Spacerowa 34 w sklepie. 4770—
- K su, szyje elegancko kostiumy od mk. 10. palta od mk. 8. suknie od mk. 2. Szyje karakulowe zakłady, futra i przerabiam na najnowsze fasony Pracownia E. Rudzkiej, Piotrkowska № 17, parter. 4640—2
- M meble z kilku pokoj sprzedam tanio. Główna 11 m. 16. 4749—
- M maszynę do szycia sprzedam tanio. Rozwadowska № 15 m. 19. 2-le piętro. 4767—4
- O osoba w średnim wieku, skromnych wymagań, pozostająca bez środków do życia, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Łaskawe oferty pod „Rozpaczliwe położenie” w „Kurjerze”. 4032—0
- P potrzebna służąca do wszystkiego. Pożądana jest kobieta w średnim wieku ze wsi. Tramwajowa № 15 m. 4.
- Z zaginął dowód № 119204 Oddziału I Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31. 4763—
- Z zaginął dowód № 125275 Oddziału I Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31. 4765—
- Z zaginął paszport niemiecki, wydany w Łodzi, na imię Emil Dorożyński. 4774—
- Z agencja kontrolna № 131, od c. W. Heleniaka. Brzezińska 39